

ΑΠΟΨΗ

**Ιωάννης Κ. Μαντζουράνης*

Δίκες χωρίς δικηγόρους

1. Την 24-7-2014 το Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών ομοφώνως αποφάσισε «να απέχουν όλα τα μέλη του από τις συνεδριάσεις του Εφετείου στις συνθέσεις του οποίου συμμετέχει» συγκεκριμένη δικαστής «για τους λόγους που αναφέρονται στο από 15-7-2014 Δελτίο Τύπου του Δ.Σ.Α.», ενώ αμέσως ακολούθησαν απαντητική ανακοίνωση του συνδικαλιστικού σωματείου «Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων» και ανταπαντητική ανακοίνωση του προέδρου του ΔΣΑ.

Για όλα αυτά αφορμή αποτέλεσε η πεισματική προσπάθεια συγκεκριμένου δικαστικού σχηματισμού για διεξαγωγή της δίκης για τους πυραύλους TOR-M1 χωρίς συμμετοχή δικηγόρων, ενώ η αιτία ανάγεται σε διαφορετικές αντιλήψεις για τον ρόλο των δικηγόρων στην απονομή δικαιοσύνης.

2. Προσφάτως σε νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης επιχειρήθηκε να ψηφιστεί από τη Βουλή διάταξη που θα επέτρεπε τη διεξαγωγή δικών «μεγάλης διάρκειας» χωρίς δικηγόρους. Μετά τις έντονες αντιδράσεις του νομικού κόσμου η εν λόγω επικίνδυνη διάταξη δεν συμπεριελήφθη στον Ν.4274/2014.

Ωστόσο, το καλό το παλικάρι Έφει και άλλο μονοπάτι. Μετά την αποτυχία εισαγωγής ρυθμίσεων για δίκες χωρίς δικηγόρους, που ούτε ο Στάλιν στις δίκες της Μόσχας ούτε ο Τζορτζ Μπους στις παρωδίες δικών στο Γκουαντάναμο διενεώθησαν, και πάλι επιχειρείται -εκ πλάγιου- η διεξαγωγή δικών χωρίς δικηγόρους με πειραματική δοκιμή -άλλως πρόβα τζενεράλε- την εκδίκαση της υπόθεσης των πυραύλων TOR-M1, όπου με ερμηνευτική διαστρέβλωση του περιεχομένου ισχυουσών διατάξεων του Κοινού Ποινικού Δικαίου, που αφορούν υποθέσεις με αρνούμενους τη συμπάρσταση δικηγόρου διαδίκους, σκοπεύεται αδιανόητο αθεμιτούργημα, που συναντά την αντίσταση των συνγόρων υπεράσπισης με την ομόφωνη συμπάρσταση του ΔΣΑ, αλλά και την αδικαιολόγητη αντίδραση συγκεκριμένων δικαστών και εισαγγελέων με τη θλιβερή συνεπικουρία μεμονωμένων δημοσιογράφων, που είναι είτε θύματα παραπληροφόρησης είτε φερέφωνα των πηγών πληροφορήσεώς τους.

3. Εδώ δεν αντιμάχονται πρόσωπα και επαγγέλματα, ούτε ανταπατάσσονται δικαστές και εισαγγελέις σε δικηγόρους, τουναντίον συγκροτούνται δύο αντίθετες αντιλήψεις για τον ρόλο του δικηγόρου στην απονομή δικαιοσύνης. Η μία θεωρεί τους δικηγόρους εργαλεία της εξουσίας και όργανα του δικαστηρίου. Η άλλη εκλαμβάνει τους δικηγόρους ως συλλειτουργούς της Δικαιοσύνης και ισότιμους παράγοντες σε κάθε δικαιοδίκη.

4. Μετά την κυριαρχία των αρχών του Διαφωτισμού, οι δικηγόροι απέκτησαν ουσιαστικό ρόλο στην απονομή δικαιοσύνης και γι' αυτό εξοπλίζονται με ισχυρές εγγυήσεις για ακώλυτη άσκηση των καθηκόντων τους. Και μετά τη Γαλλική Επανάσταση, όμως, οι καιροί δεν επεφύλαξαν πάντα αναγνώριση στο σώμα των δικηγόρων.

Σε αυταρχικά καθεστώτα οι δικηγόροι έχουν την ίδια με τις ελευθερίες των πολιτών μεταχείριση, δηλαδή αντιμετωπίζονται με απέχθεια, εάν δεν τελούν υπό διωγμό. Χαρακτηριστική είναι η φράση του Μεγάλου Ναπολέοντα «είθε όλοι οι δικηγόροι να είχαν μία γλώσσα για να τους την ξεριζώσω μονομάς». Στις σύγχρονες δημοκρατίες η στάση έναντι των δικηγόρων αντανακλά τις αντιλήψεις της εξουσίας για τα δικαιώματα των πολιτών, αφού οι δικηγόροι είναι άσπιδα ενάντια στις αυθαιρέσεις της εξουσίας σε βάρος των πολιτών. Σε περιόδους συρρίκνωσης των ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων περιορίζονται και οι εγγυήσεις για ακώλυτη άσκηση δικηγορίας, αφού με πρόσχημα την επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης διαμορφώνεται κλίμα ανοχής στην υποκρισία και εθισμού στη μεθοδολογία έκτακτων μέτρων, δυσχεραίνεται η πρόσβαση των πολιτών στα δικαστήρια και περιστελλονται οι δικονομικές ευχέρειες διαδίκων και συνακολούθως συνγόρων υπεράσπισης αυτών.

5. Συχνά λησμονείται ότι η Δικαιοσύνη δεν γεννήθηκε από δικαστές, αφού πολύ πριν από τη γέννησή της οι πολιτίταιν έμμεσα όργανα των κάθε λογής αρχόντων. Η Δικαιοσύνη ήρθε στον κόσμο ευθύς ως γενναίοψυχος άνδρας και στάθηκε δίπλα σε αδύναμο συνάνθρωπο για να πολεμήσει την αυθαιρέσει της εξουσίας, που τότε είχε στυλοβάτες τη βία στρατιωτών και την αυθεντία δικαστών. Απόγονος αυτού του τολμητή είναι ο σημερινός δικηγόρος, χωρίς τη συμμετοχή του οποίου δεν νοείται δικαιοδίκη, αφού χωρίς δικηγόρους η Δικαιοσύνη κάνει βασικό στήριγμα και ο πολίτης τη Δικαιοσύνη.

6. Στους χαλεπούς χρόνους της σημερινής πολυμορφης κρίσης, όπου δοκιμάζονται οι αντοχές του δημοκρατικού κράτους δικαίου, είναι πλέον φαινότορον ότι «ο δικάζων ανυπεράσπιστον δεν κρατεί ρωμαίον Δικαιοσύνης αλλά εγχειρίδιον δολοφόνου», όπως ορθώς διακηρύσσει ο Βολταίρος.